

**ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ «ВІДКРИТИЙ МІЖНАРОДНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
РОЗВИТКУ ЛЮДИНИ «УКРАЇНА»
Хмельницький фаховий коледж**

Циклова комісія соціально-економічних та загальноосвітніх дисциплін

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор
Хмельницького фахового коледжу
Університету „Україна”

Ольга ПОЛЬОВИК

, 01 ' 09 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ВК 1.1. Психологія

(шифр і назва навчальної дисципліни)

освітня програма Фізична культура і спорт

(назва освітньої програми)

освітнього ступеня фаховий молодший бакалавр

(назва освітнього рівня)

галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

(шифр і назва галузі знань)

Спеціальність (ності) 017 Фізична культура і спорт

(шифр і назва спеціальності (тей))

Спеціалізація(ї) _____

(назва спеціалізації)

інститут, філія, факультет, коледж Хмельницький фаховий коледж

(назва навчально-виховного підрозділу)

Вид дисципліни: вибіркова

Обсяг, кредитів: 150/5

Форма підсумкового контролю: залік

Хмельницький 2025 рік

Робоча програма навчальної дисципліни Психологія

(назва навчальної дисципліни)

для здобувачів освіти за галуззю 01 Освіта/Педагогіка

спеціальністю 017 Фізична культура і спорт

„28” серпня 2025 року – 36 с.

Розробники:

Філіпчук Леся Іванівна – викладач циклової комісії фізичної культури і спорту

(вказати авторів, їхні посади, навчально-виховний підрозділ, наукові ступені та вчені звання)

Викладачі:

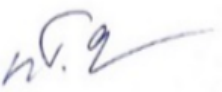
Філіпчук Леся Іванівна – викладач циклової комісії фізичної культури і спорту

(вказати всіх викладачів, які працюють за даною програмою, їхні посади, навчально-виховний підрозділ, наукові ступені та вчені звання)

Робочу програму навчальної дисципліни розглянуто і затверджено на засіданні циклової комісії соціально-економічних та загальноосвітніх дисциплін

Протокол від „28” серпня 2025 року № 1

Голова циклової комісії
соціально-економічних та
загальноосвітніх дисциплін

(підпис)

Олександр ГАЛКО

„28” серпня 2025 року

Робочу програму погоджено з керівником робочої групи з розробки та розвитку ОПП
«Фізична культура і спорт» (2025 р.)

(назва освітньої програми)

„28” серпня 2025 року

Керівник робочої групи
з розробки та розвитку ОПП
«Фізична культура і спорт»

Володимир ПУЧА

ПРОЛОНГАЦІЯ РОБОЧОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ

Навчальний рік				
Дата засідання циклової комісії				
№ протоколу				
Підпис голови циклової комісії				

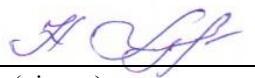
Матеріали до курсу розміщено на сайті Інтернет-підтримки освітнього процесу <https://vo.uu.edu.ua/> за адресою:
<https://vo.uu.edu.ua/course/view.php?id=28314>

(вказати адресу)

Робочу програму навчальної дисципліни перевірено

„28” серпня 2025 року

Завідувач відділу
освітньої діяльності
Хмельницького фахового
коледжу Університету
«Україна»

(підпис)

Наталія ЛУЦКЕВИЧ
(прізвище та ініціали)

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма здобуття освіти	заочна форма здобуття освіти
Загальний обсяг кредитів – 5	Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка	Вид дисципліни вибіркова	
Загальний обсяг годин – 150	Спеціальність 017 Фізична культура і спорт	Цикл підготовки загальний	
Модулів – 1	Спеціалізація немає	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 3		2-й	-
Індивідуальне науково-дослідне завдання: реферат	Мова викладання, навчання та оцінювання: українська	Семестр	
		3-й	-
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 5	Освітній ступінь: фаховий молодший бакалавр	30 год	-
		Практичні, семінарські	
		22 год	-
		Самостійна робота	
		98 год	-
Частка аудиторних занять становить: для денної форми здобуття освіти – 38,3% для заочної форми здобуття освіти – 8,3%		Індивідуальні завдання	
		Вид семестрового контролю: залік	

Програма дисципліни виконується в повному обсязі незалежно від форми здобуття освіти. Аудиторне навантаження заочної форми становить:

1-2 курси навчання ОПС «фаховий молодший бакалавр» – 20% від аудиторного навантаження денної форми здобуття освіти.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета: засвоєння здобувачами освіти фундаментальних знань психологічної науки, а також вироблення вмінь та навичок використання отриманих знань при вирішенні фахових задач, пов'язаних з удосконаленням педагогічного процесу в навчальних закладах.

Завдання:

- поглиблення знань, умінь і навичок здобувачів освіти про психологію як науку;
- формування у здобувачів освіти уявлень про основні психічні процеси;
- вироблення базових практичних умінь і навичок розуміння людської психіки та її проявів;
- формування у здобувачів освіти умінь застосовувати здобуті теоретичні знання на практиці;

– оволодіння знаннями та навичками щодо перебудови навчально-виховного процесу відповідно до вимог Болонського процесу.

3. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ, ВІДПОВІДНІСТЬ ПРОГРАМНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ТА РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ КОМПОНЕНТАМ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач освіти повинен

знати:

- основні проблеми психології на різних етапах формування психологічної науки;
- методологічні засади загальної психології;
- основні методи психологічних досліджень;
- взаємозв'язок між фізіологічними і психічними процесами;
- особливості психічних пізнавальних, емоційних, вольових процесів;
- індивідуально-типологічні властивості особистості.

вміти:

- володіти науковою методологією;
- застосовувати методи вивчення психології;
- виявляти і аналізувати психічні особливості особистості;
- складати психологічний портрет особистості.

Рядок дисципліни в «Матриці відповідності загальних програмних компетентностей компонентам освітньої програми»

	ЗК 3	ЗК 6	ЗК 7	ЗК 8
ВК	+	+	+	+

Рядок дисципліни в «Матриці відповідності спеціальних (фахових) програмних компетентностей компонентам освітньої програми»

	СК 1	СК 3	СК 7	СК 9
ВК	+	+	+	+

Рядок дисципліни в «Матриці забезпечення програмних результатів навчання (ПРН) відповідними компонентами освітньої програми»

	ПРН 4	ПРН 16	ПРН 19
ВК	+	+	+

4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Анотація дисципліни

Змістовий модуль 1. Психологія як наука

Тема 1. Поняття та особливості психології як науки.

Визначення психології як науки. Особливості психології як науки. Предмет вивчення психології. Психіка. Особливості психіки. Функції психіки. Форми прояву психіки: психічні процеси, психічні стани, психічні властивості. Завдання психології. Історія розвитку психологічного знання. Біхевіоризм як психологічна наука про поведінку. Фрейдизм, психоаналіз. Теорія психосексуального розвитку З. Фрейда. Когнітивна психологія. Гуманістична психологія. Психологічна концепція К. Г. Юнга. Трансперсональна психологія. Дослідження С. Грофа. Від неповноцінності до особистісного зростання (А. Адлер). Розвиток вітчизняної психології

Тема 2. Особливості методів психології, їх характеристика.

Принципи та етапи психологічного дослідження. Особливості методів психології, їх характеристика: самоспостереження, спостереження, експеримент, тестування, анкетування, соціометричний та референтометричний, інтерв'ю та бесіда, аналіз продуктів діяльності, біографічний метод, трудовий метод, методи активного впливу на особистість. Методи обробки даних. Принципи та етапи психологічного дослідження.

Тема 3. Особистість та її індивідуально-психологічні особливості.

Поняття «людина», «особистість», «індивід», «індивідуальність» та їхні характерні ознаки. Загальне поняття про особистість. Критерії підходу до розуміння та визначення особистості. Багатоплановість визначення поняття "особистість" вітчизняними вченими. (Г. Ковальов, К. Платонов, С. Рубінштейн та ін.).

Людина, індивід, суб'єкт, особистість, персона, індивідуальність як грані розуміння особистості. Різноманітність суттєвих ознак особистості як психічного явища.

Теорії особистості в психологічній науці: психодинамічні, соціодинамічні, інтеракціоніські обґрунтування для їх класифікації. Р.Кеттел, З. Фрейд, А. Маслоу, К.Роджерс. Вітчизняні вчені про особистість: Л.С. Виготський, О.М. Леонтьєв, Л.І. Божович.

Структура особистості. Особистісні конструкти, їх зміст. Самосвідомість як усвідомлення "Я". "Я-образ" та "Я-концепція" як змістовна та динамічна складові особистості. Механізми психологічного захисту: відмова, пригнічення, раціоналізація, проєкція, заміщення та їх роль у збереженні цілісності особистості.

Змістовий модуль 2. Психічні процеси

Тема 4. Відчуття та сприймання як психічний пізнавальний процес.

Відчуття як явище. Фізіологічне підґрунтя відчуттів. Аналізатори. Рефлекторна дуга. Відчуття і перцептивна діяльність. Класифікація та різновиди відчуттів. Кінестезія. Тактильні відчуття. Больові відчуття. Температурне відчуття. Вібраційні відчуття. Відчуття рівноваги і

прискорення. Нюхові відчуття. Смакові відчуття. Статичні відчуття. Кінестетичні відчуття. Органічні відчуття. Статеві відчуття. Загальні властивості відчуттів. Загальними закономірностями відчуттів є пороги чутливості, адаптація, взаємодія, сенсibilізація, контрастність, синестезія.

Онтогенез сприймання. Фізіологічна основа сприймання. Види сприймання. Властивості сприймання. Індивідуальні розбіжності у сприйнятті і спостереженні.

Тема 5. Пам'ять. Мислення та інтелектуальні властивості особистості.

Визначення пам'яті. Історія науки про різні психологічні теорії, механізми і природу пам'яті. Фізіологічне підґрунтя пам'яті. Характеристика процесів пам'яті. Запам'ятовування. Умови продуктивності мимовільного запам'ятовування. Умови продуктивності довільних запам'ятовувань. Місце мимовільного та довільного запам'ятовування в засвоєнні знань. Короткочасне та довготривале запам'ятовування. Роль установки в запам'ятовуванні. Відтворення. Види відтворення. Згадування. Пізнання. Спогади. Пригадування. Явлення. Асоціація. Характерні особливості уявлень пам'яті. Реконструкція відтворення. Забування та збереження. Забування. Темп забування. Причини забування та боротьба з ними. Умови Індивідуальні відмінності пам'яті.

Загальна характеристика мислення. Операції мислення. Основний механізм мислення. Мислення як розв'язання задач. Форми мислення: поняття, судження, умовиводи. Види мислення. Індивідуально-психологічні особливості мислення.

Тема 6. Уява та увага.

Поняття та функції уяви. Види уяви. Мрія. Процеси уяви. Аглотинація. Гіперболізація. Літота. Підкреслення. Схематизація. Комбінування. Алегоризація. Метафоризація. Символізація. Стадії творчого процесу. Головні характеристики уяви.

Поняття про увагу. Види уваги. Властивості уваги.

Тема 7. Емоції та почуття. Поняття волі та її функцій.

Поняття про емоції та почуття, їх характеристики. Теорії емоцій (еволюційна, когнітивно-фізіологічна, периферична, таламічна, когнітивна). Функції емоцій та почуттів, їх значення в житті людини. Класифікація емоцій. Види почуттів. Емоційні стани. Емоційні особливості та властивості особистості.

Поняття волі. Типи критеріїв волі та локус контролю. Вольові дії. Пусковий механізм вольової дії. Фази та ознаки вольових дій, їх стимулювання. Боротьба мотивів. Вольовий акт. Вольові якості. Енергійність. Терплячість. Витримка. Сміливість. Системні якості: наполегливість, дисциплінованість, самостійність, цілеспрямованість, ініціативність, організованість. Сила волі.

Тема 8. Темперамент

Поняття про темперамент. Фізіологічні основи темпераменту. Властивості нервової системи. Тип вищої нервової системи та темперамент. Коло психічних якостей, які характеризують темперамент. Типи темпераменту та їх психологічна характеристика. Темперамент та діяльність людини. Властивості темпераменту та особливості навчання та виховання.

Роль темпераменту у психічній діяльності та поведінці. Індивідуальний стиль діяльності. Конституція та темперамент. Фізичні типології (Гіппократ, Кречмер, Шелдон). Психофізіологічна типологія І.П. Павлова. Роль темпераменту в діяльності.

Тема 9. Характер

Поняття про характер. Його зумовленість. Характер та індивідуальність людини. Структура характеру і його властивості. Риси характеру та відношення особистості. Характер і темперамент. Природні та соціальні передумови характеру. Вчинок і формування характеру. Акцентування характеру.

Тема 10. Здібності

Поняття про здібності. Кількісна та якісна характеристика здібностей. Структура здібностей. Загальні та спеціальні здібності. Творчі здібності. Талант, його походження і роль праці в його формуванні та реалізації. Задатки та здібності. Природне та набуте в здібностях. Проблема спадковості в здібностях. Розвиток здібностей. Креативні здібності. Вивчення здібностей.

Дисципліни, вивчення яких обов'язково передує цій дисципліні:
вступ до спеціальності, історія України.

Міжпредметні зв'язки: психологія особистості, психологія спілкування, основи психологічної практики, психологічні проблеми спілкування, юридична психологія.

4.2. Структура навчальної дисципліни

4.2.1. Тематичний план

Назви змістових модулів і тем	Розподіл годин між видами робіт														Форми роботи та методи контролю знань
	денна форма							заочна форма							
	Усього	аудиторна					с.р.	Усього	аудиторна					с.р.	
		у тому числі							у тому числі						
л		сем	пр	лаб	інд	л			сем	пр	лаб	інд			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Модуль 1															
Змістовий модуль 1. Психологія як наука.															
Тема 1. Поняття та особливості психології як науки.	11	2	1	–	–	–	8	11	2	–	–	–	–	8	АР: опитування СР: письмове завдання для самостійного опрацювання ІР: огляд додаткової

															літератури
Тема 2. Особливості методів психології, їх характеристика.	10	2	1	-	-	-	7	10	-	-	-	-	-	10	АР: письмове тестування СР: письмове завдання для самост. опрацювання ІР: підготовка та проведення презентації
Тема 3. Склад і структура особистості	10	2	2	-	-	-	6	10	-	-	-	-	-	10	АР: співбесіда СР: підготовка та проведення презентації ІР: складання кросворду за основними термінами теми
Модульний контроль	2	-	-	-	-	-	2	2	-	-	-	-	-	2	комп'ютерне тестування
Разом за змістовим модулем 1	43	6	4	-	-	-	33	43	2	-	-	-	-	41	
Змістовий модуль 2. Психічні процеси.															
Тема 4. Відчуття та сприймання як психічний пізнавальний процес.	6	2	1	-	-	-	3	6	2	-	-	-	-	4	АР: опитування СР: письмове завдання для самостійного опрацювання ІР: огляд додаткової літератури
Тема 5. Сприймання як психічний пізнавальний процес.	6	2	1	-	-	-	3	6	-	2	-	-	-	4	АР: опитування СР: письмове завдання для самостійного опрацювання ІР: огляд додаткової літератури
Тема 6. Пам'ять	7	2	1	-	-	-	4	7	-	-	-	-	-	7	АР: письмове тестування СР: письмове завдання для самост. опрацювання
Тема 7. Уява .	7	2	1	-	-	-	4	7	-	-	-	-	-	7	АР: опитування СР: письмове завдання для самостійного опрацювання ІР: огляд додаткової літератури
Тема 8. Мислення та інтелектуальні властивості особистості.	7	2	2	-	-	-	3	7	-	-	-	-	-	7	ІР: підготовка та проведення навчального заняття з використанням тренінгових технологій
Тема 9. Мовлення	5	2	-	-	-	-	3	5	-	-	-	-	-	5	АР: опитування СР: письмове завдання для самостійного опрацювання ІР: огляд додаткової літератури

Тема 10. Увага	6	2	2	-	-	-	2	6	-	-	-	-	6	АР: письмове тестування СР: письмове завдання для самот. опрацювання ІР: підготовка та проведення презентації
Тема 11. Емоції та почуття в умовах війни	7	2	2	-	-	-	3	7	-	-	-	-	7	АР: опитування СР: письмове завдання для самостійного опрацювання ІР: огляд додаткової літератури
Тема 12. Поняття волі та її функцій.	6	2	2	-	-	-	2	6	-	-	-	-	6	АР: співбесіда СР: підготовка та проведення презентації ІР: складання кросворду за основними термінами теми
Модульний контроль	2	-	-	-	-	-	2	2	-	-	-	-	2	комп'ютерне тестування
Разом за змістовим модулем 2	58	18	12	-	-	-	28	58	2	2	-	-	54	
Змістовий модуль 3. Психічні властивості														
Тема 13. Темперамент	11	2	2	-	-	-	8	11	2	-	-	-	9	АР: опитування СР: письмове завдання для самостійного опрацювання ІР: огляд додаткової літератури
Тема 14. Характер	10	2	2	-	-	-	7	10	-	2	-	-	8	АР: письмове тестування СР: письмове завдання для самот. опрацювання ІР: підготовка та проведення презентації
Тема 15. Здібності	10	2	2	-	-	-	6	10	-	-	-	-	10	АР: співбесіда СР: підготовка та проведення презентації ІР: складання кросворду за основними термінами теми
Модульний контроль	2	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	2	комп'ютерне тестування
Разом за змістовим модулем 3	43	6	6	-	-	-	21	43	2	2	-	-	39	
Усього годин	144	30	22	-	-	-	92	144	6	4	-	-	134	
ІНДЗ	6	-	-	-	-	-	6	6	-	-	-	-	6	ІНДЗ: реферат
Усього годин	150	30	22	-	-	-	98	150	6	4	-	-	140	

4.2.2. Навчально-методична картка дисципліни „Психологія”

Разом: 150 год, лекції – 30 год, семінарські заняття – 22 год, самостійна робота – 98 год

Модулі	Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2							Змістовий модуль 3			
Назва модуля	<i>Психологія як наука.</i>			<i>Психічні процеси.</i>							<i>Психічні властивості</i>			
Кількість балів за модуль	14 балів			22 балів							14 балів			
Теми лекцій	<i>Поняття та особливості психології як науки.</i>	<i>Особливості методів психології, їх характеристика.</i>	<i>Склад і структура особливості.</i>	<i>Відчуття як психічний пізнавальний процес</i>	<i>Сприймання як психічний пізнавальний процес</i>	<i>Пам'ять.</i>	<i>Уява</i>	<i>Мислення та інтелектуальні властивості особистості.</i>	<i>Уява та увага.</i>	<i>Емоції та почуття. В умовах війни</i>	<i>Поняття волі та її функцій.</i>	<i>Темперамент</i>	<i>Характер</i>	<i>Здібності</i>
Теми семінарських занять	<i>Поняття та особливості психології як науки. Особливості методів психології, їх характеристика.</i>		<i>Склад і структура особливості.</i>	<i>Відчуття та сприймання як психічний пізнавальний процес.</i>	<i>Пам'ять. Уява</i>		<i>Мислення та інтелектуальні властивості особистості. Увага.</i>		<i>Емоції та почуття. Поняття волі та її функцій.</i>		<i>Темперамент</i>	<i>Здібності</i>		
	5 балів		5 балів	5 балів	5 балів		5 балів		5 балів		5 балів	5 балів		
Самостійна робота	5 балів			5 балів							5 балів			
Види поточного контролю	Модульні контрольні роботи (5 балів)			Модульні контрольні роботи (5 балів)							Модульні контрольні роботи (5 балів)			
ІНДЗ	15 балів													
у т.ч. додаткові курси за тематикою дисципліни (неформальна освіта)	15 балів													
Підсумковий контроль	залік													

4.3. Форми організації занять

4.3.1. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Поняття та особливості психології як науки. Особливості методів психології, їх характеристика.	2
2	Склад і структура особистості	2
3	Відчуття та сприймання як психічний пізнавальний процес.	2
4	Пам'ять. Уява.	2
5	Мислення та інтелектуальні властивості особистості. Мовлення.	2
6	Увага.	2
7	Емоції та почуття.	2
8	Поняття волі та її функцій.	2
9	Темперамент.	2
10	Характер	2
11	Здібності	2
Разом		22

Оцінка за теоретичний і практичний курс: шкала оцінювання національна та ECTS

Оцінка за 100-бальною системою		Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
54 – 60 та більше	<i>відмінно</i>	5	A	<i>відмінно</i>
45 – 53	<i>добре</i>	4	BC	<i>добре</i>
36 – 44	<i>задовільно</i>	3	DE	<i>задовільно</i>
21 – 35	<i>незадовільно</i>	2	FX	<i>незадовільно з можливістю повторного складання</i>
1 – 20		2	F	<i>незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни</i>

4.3.2. Індивідуальна навчально-дослідна робота (навчальний проект)

Індивідуальна навчально-дослідна робота (ІНДР) є видом позааудиторної індивідуальної діяльності здобувачів освіти, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни. Завершується виконання здобувачами освіти ІНДР прилюдним захистом навчального проекту.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) з курсу – це вид науково-дослідної роботи здобувачів освіти, яка містить результати

дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст ІНДЗ: завершена теоретична або практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних, семінарських, практичних та лабораторних занять і охоплює декілька тем або весь зміст навчального курсу.

Види ІНДЗ, вимоги до них та оцінювання:

- складання ситуаційних завдань із різних тем курсу (3 бали);
- огляд літератури з конкретної тематики (3 бали);
- анотація прочитаної додаткової літератури з курсу, бібліографічний опис, тематичні розвідки (3 бали);
- підготовка наукової статті з будь-якої теми курсу (6 балів);
- участь у науковій студентській конференції (3 бали);
- дослідження різноманітних питань з тематики дисципліни у вигляді есе (6 бали);
- проходження додаткового(-их) курсу(-ів) (неформальна освіта) з тематики дисципліни (10 балів);
- дослідження з тематики дисципліни у вигляді реферату (охоплює весь зміст навчального курсу) – 10 балів.

Орієнтовна структура ІНДЗ – дослідження у вигляді реферату: вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел.

Тематика ІНДЗ

Загальна характеристика процесів пам'яті.

Індивідуальні особливості пам'яті.

Поняття про мислення. Функції мислення.

Основні мисленнєві операції.

Форми та види мислення.

Індивідуальні особливості мислення.

Поняття про увагу. Фізіологічні основи уваги.

Характеристика основних видів уваги.

Основні властивості уваги.

Основні причини неуважності.

Поняття про уяву.

Види уяви. Фізіологічні основи процесів уяви.

Види та процеси уяви.

Поняття про волю та вольові процеси.

Вольові дії та їх характеристика.

Вольові якості особистості.

Поняття про емоції та почуття.

Види емоцій.

Форми переживання почуттів.
Поняття про особистість. Теорії особистості.

Додаткові курси в рамках ІНДЗ

<https://prometheus.org.ua/courses-catalog/>
<https://ed-era.com/courses/>
<https://www.enableme.com.ua/ua/article/najkrasi-bezkostovni-onlajn-kursi-dla-ukrainciv-11573>

Критерії оцінювання ІНДЗ (дослідження у вигляді реферату)

№ з/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Обґрунтування актуальності, формулювання мети, завдань та визначення методів дослідження	1 бал
2.	Складання плану реферату	1 бал
3.	Критичний аналіз суті та змісту першоджерел. Виклад фактів, ідей, результатів досліджень у логічній послідовності. Аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку даного питання	5 балів
4.	Дотримання правил реферування наукових публікацій	2 бали
5.	Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив дослідження	5 балів
6.	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (титульний аркуш, план, вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел, посилання	1 бал
Разом		15 балів

Оцінка за ІНДЗ у вигляді реферату: шкала оцінювання національна та ECTS

Оцінка за 100 бальною системою		Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
12-15	відмінно	5	A	відмінно
9-11	добре	4	BC	добре
7-8	задовільно	3	DE	задовільно
0-6	незадовільно	2	FX	незадовільно з можливістю повторного виконання

Теми самостійної роботи студентів

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Поняття та особливості психології як науки.	8
2	Особливості методів психології, їх характеристика.	7
3	Склад і структура особистості	6
Модульний контроль		2
4	Відчуття та сприймання як психічний пізнавальний процес.	3
5	Сприймання як психічний пізнавальний процес.	3
6	Пам'ять.	4
7	Уява	4
8	Мислення та інтелектуальні властивості особистості.	3
9	Мовлення	3
10	Увага	2
11	Емоції та почуття в умовах війни	3
12	Поняття волі та її функцій.	2
Модульний контроль		2
13	Темперамент	8
14	Характер	7
15	Здібності	6
Модульний контроль		2
ІНДЗ		6
Разом		92

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали	Термін виконання (тижні)
Змістовий модуль 1. Психологія як наука.			
Тема 1. Поняття та особливості психології як науки.	завдання до самостійної роботи, індивідуальне завдання	5	I
Тема 2. Особливості методів психології, їх характеристика.	завдання до самостійної роботи, індивідуальне завдання		II
Тема 3. Склад і структура особистості.	завдання до самостійної роботи, індивідуальне завдання		III
Підсумкова модульна контрольна робота (2 год) <i>Всього: 33 год</i>	Тестування	5	III
<i>Всього: 10 балів</i>			
Змістовий модуль 2. Психічні процеси.			

Тема 4. Відчуття та сприймання як психічний пізнавальний процес.	завдання до самостійної роботи, індивідуальне завдання	5	VI
Тема 5. Сприймання як психічний пізнавальний процес.	завдання до самостійної роботи, індивідуальне завдання		V
Тема 6. Пам'ять.	завдання до самостійної роботи, індивідуальне завдання		VI
Тема 7. Уява	завдання до самостійної роботи, індивідуальне завдання		VII
Тема 8. Мислення та інтелектуальні властивості особистості.	завдання до самостійної роботи, індивідуальне завдання		VIII
Тема 9. Мовлення	завдання до самостійної роботи, індивідуальне завдання		IX
Тема 10. Увага	завдання до самостійної роботи, індивідуальне завдання		X
Тема 11. Емоції та почуття в умовах війни	завдання до самостійної роботи, індивідуальне завдання		XI
Тема 12. Поняття волі та її функцій.	завдання до самостійної роботи, індивідуальне завдання		XII
Підсумкова модульна контрольна робота (2 год)	Тестування	5	XII
<i>Всього: 28 год</i>	<i>Всього: 10 балів</i>		
Змістовий модуль 3. Психічні властивості.			
Тема 13. Темперамент	завдання до самостійної роботи, індивідуальне завдання	5	XIII
Тема 14. Характер	завдання до самостійної роботи, індивідуальне завдання		XIV
Тема 15. Здібності	завдання до самостійної роботи, індивідуальне завдання		XV
Підсумкова модульна контрольна робота (2 год)	Тестування	5	XV
<i>Всього: 21 год</i>	<i>Всього: 10 балів</i>		
Індивідуальна навчально-дослідна робота: 6 год	Реферат	15	XV
<i>Разом: 98 год</i>	<i>Разом: 45 балів</i>		

5. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

5.1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1. За джерелом інформації:

- *словесні*: лекція (традиційна, проблемна тощо) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (презентація PowerPoint), семінари, пояснення, розповідь, бесіда;
- *наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація;

– *практичні*: вправи.

2. За логікою передачі і сприйняття навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3. За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4. За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота здобувачів освіти із книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

Методи викладання навчального матеріалу визначаються викладачем в залежності від виду занять, змісту теми, цілей і завдань, можливостей здобувачів освіти та часом, відведеним для вивчення теми.

В ході лекцій використовуються наступні методи:

- пояснювально-ілюстративна лекція включає усний виклад навчального матеріалу з ілюстрацією таблиць, слайдів, роздаткового матеріалу, з використанням ТЗН.

- лекція з елементами бесіди, яка включає усний виклад навчального матеріалу, великого за обсягом, складного за логічною побудовою у якому застосовується питально-відповідальний метод навчання з використанням ілюстративного матеріалу.

- проблемна лекція спрямована на розвиток логічного мислення здобувачів освіти, коли при читанні лекції перед здобувачами освіти формулюється проблема для самостійного осмислення того, що далі розкривається викладачем; у ході лекції здобувачів освіти може видаватися надрукований роздавальний матеріал або здійснюватися показ таблиць, слайдів, які допомагають здобувачам освіти у вирішенні поставленої проблеми.

В ході семінарських занять застосовуються наступні методи:

- семінарське заняття організовується у формі доповідей і обговорень. Увага здобувачів освіти зосереджена висвітленні матеріалу з наданням інформації про нові наукові розробки.

- репродуктивний метод застосовується при проведенні підсумкового семінару з змістового модуля з використанням тестового контролю у ІКЦ.

5.2. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

Під час викладання навчальної дисципліни „**Психологія**” застосовуються наступні методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності здобувачів освіти:

1. Метод створення ситуації новизни навчального матеріалу – надання нових фактів та самостійний їх пошук створює відчуття збагачення знаннями спонукає здобувачів освіти до самовдосконалення.

2 Метод опори на життєвий досвід студентів – використання викладачем

у навчальному процесі життєвого досвіду здобувачів освіти – фактів, явищ, які вони спостерігали в житті, або в яких самі брали участь.

3. Метод емоційно-морального стимулювання – включення у зміст навчання моральних ситуацій прикладів з життя.

4. Метод зацікавлення – реалізується за допомогою цікавих прикладів, парадоксальних фактів (цікаві аналогії, проблемні запитання, досліди).

5. Метод емоційного сплеску та заохочення – підтримка, підбадьорювання, заохочення; педагог має демонструвати своє прагнення допомогти здобувачу освіти, бути впевненим у його силах та здібностях.

6. Метод пізнавальних ігор:

-*ділова гра* – діалог на професійному рівні, в якому відбуваються зіткнення різних думок, пропозицій, і взаємна критика гіпотез. Їх обґрунтування, що призводить до появи нових знань і уявлень;

-*рольова гра* – імпровізоване розігрування заданої ситуації;

- *інтерактивна гра* – метод навчання, заснований на досвіді, отриманому в результаті спеціально організованої соціальної взаємодії учасників з метою зміни індивідуальної моделі поведінки;

- *симуляція* – метод навчання, який моделює обмежені в часі, конкретні життєві ситуації, результат яких залежить від поведінки учасників процесу взаємодії.

5.3. Інклюзивні методи навчання

1. Методи формування свідомості: бесіда, диспут, лекція, приклад, пояснення, переконання.

2. Метод організації діяльності та формування суспільної поведінки особистості: вправи, привчання, виховні ситуації, приклад.

3. Методи мотивації та стимулювання: вимога, громадська думка. Неприпустимо застосовувати в інклюзивному вихованні методи емоційного стимулювання – змагання, заохочення, переконання.

4. Метод самовиховання: самопізнання, самооцінювання, саморегуляція.

5. Методи соціально-психологічної допомоги: психологічне консультування, аутотренінг, стимуляційні ігри.

6. Спеціальні методи: патронат, супровід, тренінг, медіація.

7. Спеціальні методи педагогічної корекції, які варто використовувати для цілеспрямованого виправлення поведінки або інших порушень, викликаних спільною причиною. До спеціальних методів корекційної роботи належать: суб'єктивно-прагматичний метод, метод заміщення, метод „вибуху”, метод природних наслідків і трудовий метод.

Методика навчання (як система) – організований набір методів, прийомів, засобів і форм навчання, який використовується для досягнення освітніх цілей.

Методика є структурованим застосуванням методів – організоване використання різних методів і прийомів, яке обумовлено специфікою освітнього

процесу або діяльності. Вона описує як саме, в якій послідовності і в яких умовах застосовуються певні методи для досягнення результату.

– Методика навчання може включати в себе різні методи, стратегії, підходи, засоби навчання (аудіовізуальні матеріали, інтернет-ресурси, дидактичні ігри тощо) і системи організації роботи (до прикладу: поетапне вивчення лексики, розвиток навичок письмового та усного мовлення).

– Методика викладання навчальної дисципліни – вибір викладачем та застосування методів для ефективного засвоєння матеріалу здобувачами освіти.

Методика навчання для здобувачів освіти з порушеннями здоров'я має важливі відмінності, які враховують індивідуальні потреби кожного типу порушень і передбачає модифікацію форм роботи та типів завдань для таких здобувачів освіти.

Кожен тип інвалідності має свої специфічні потреби, і тому підхід до навчання має бути адаптованим, щоб забезпечити максимальну ефективність для здобувачів освіти. Враховуючи різні види порушень (порушення слуху, зору, рухової активності, когнітивні порушення тощо), методика вивчення буде різною. Використання адаптованих технологій, інклюзивних методів та індивідуальних підходів дозволяє забезпечити ефективне навчання для всіх здобувачів освіти, незалежно від типу інвалідності.

6. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Навчальна дисципліна „Психологія” оцінюється за модульно-рейтинговою системою. Вона складається з трьох змістових модулів.

Результати навчальної діяльності здобувачів освіти оцінюються за 100-бальною шкалою в кожному семестрі окремо.

За результатами поточного, модульного та семестрового контролів виставляється підсумкова оцінка за 100-бальною шкалою, національною шкалою та шкалою ECTS.

Модульний контроль: кількість балів, які необхідні для отримання відповідної оцінки за кожен змістовий модуль упродовж семестру.

Семестровий (підсумковий) контроль: виставлення семестрової оцінки здобувачам освіти, які опрацювали теоретичні теми, практично засвоїли їх і мають позитивні результати, набрали необхідну кількість балів.

Загальні критерії оцінювання успішності здобувачів освіти, які отримали за 4- бальною шкалою оцінки „відмінно”, „добре”, „задовільно”, „незадовільно”, подано в таблиці нижче.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу здобувач освіти на семінарських, практичних, лабораторних заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, модульну контрольну роботу.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в режимі комп'ютерної діагностики або з використанням роздрукованих завдань.

Реферативні дослідження та есе, які виконує здобувач освіти за

визначеною тематикою, обговорюються та захищаються на семінарських заняттях.

Модульний контроль знань здобувачів освіти здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання можуть бути:

- стандартизовані тести;
- наскрізні проекти;
- командні проекти;
- аналітичні звіти, реферати, есе;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

6.1. Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти

Оцінка	Критерії оцінювання
<i>„відмінно”</i>	Ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності в розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
<i>„добре”</i>	Ставиться за вияв здобувачем освіти повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді здобувачів освіти студента наявні незначні помилки.
<i>„задовільно”</i>	Ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність із основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою. Можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але здобувач освіти спроможний усунути їх із допомогою викладача.
<i>„незадовільно”</i>	Виставляється здобувачеві освіти відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться здобувачеві освіти ,який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення закладу вищої освіти без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

6.2. Система оцінювання роботи здобувачів освіти упродовж семестру

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 1					
		Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2		Змістовий модуль 3	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів
I. Обов'язкові							
1.1. Робота на семінарському і практичному занятті	5	2	10	6	30	3	15
1.2. Виконання завдань для самостійної роботи	5	1	5	1	5	3	5
1.3. Виконання модульної роботи	5	1	5	1	5	1	5
Разом			20		40		25
Максимальна кількість балів за обов'язкові види роботи: 85							
II. Вибіркові							
Виконання завдань для самостійного опрацювання (за вибором здобувачів освіти не більше 15 балів)							
2.1. Складання ситуаційних завдань із різних тем курсу							5
2.2. Огляд літератури з конкретної тематики							5
2.3. Анотація прочитаної додаткової літератури з курсу, бібліографічний опис, тематичні розвідки							5
2.4. Підготовка наукової статті з будь-якої теми курсу							5
2.5. Участь у науковій студентській конференції							5
2.6. Дослідження різноманітних питань з тематики дисципліни у вигляді есе							5
2.7. Виконання індивідуальних завдань (ІНДЗ)							15
Разом							15
Максимальна кількість балів за вибіркові види роботи: 15							
Всього балів за теоретичний і практичний курс: 100							

6.3. Загальна оцінка з дисципліни: шкала оцінювання національна та ECTS

Оцінка за 100-бальною системою		Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ECTS	
		екзамен	залік		
90 – 100	<i>відмінно</i>	5	<i>зараховано</i>	A	<i>відмінно</i>
82 – 89	<i>добре</i>	4		B	<i>добре (дуже добре)</i>
75 – 81	<i>добре</i>	4		C	<i>добре</i>
64 – 74	<i>задовільно</i>	3		D	<i>задовільно</i>

60 – 63	задовільно	3	не зараховано	E	задовільно (достатньо)
35 – 59	незадовільно	2		FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 – 34	незадовільно	2		F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6.4. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота													Залік	Сума					
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2						Змістовий модуль 3					ІНДЗ				
T1	T2	T3	МК 1/CP1	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	МК 2/CP2	T12	T13		T15	МК 3/CP3	не більше 30	не більше 100
5	5	5	5/5	5	5	5	5	5	5	5	5	5/5	5	5	5	5/5	15		

T1, T2 ... T15 – теми змістових модулів. МК – модульний контроль

6.5. ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЗАЛІКУ

1. Основні галузі психології.
2. Поняття про відчуття.
3. Класифікація відчуттів.
4. Загальні властивості відчуттів.
5. Поняття про сприймання.
6. Класифікація сприймань.
7. Основні порушення сприймань.
8. Індивідуальні особливості сприймань.
9. Поняття про пам'ять. Теорії пам'яті.
10. Характеристика основних видів пам'яті.
11. Загальна характеристика процесів пам'яті.
12. Індивідуальні особливості пам'яті.
13. Поняття про мислення. Функції мислення.
14. Основні мисленнєві операції.
15. Форми та види мислення.
16. Індивідуальні особливості мислення.
17. Поняття про увагу. Фізіологічні основи уваги.
18. Характеристика основних видів уваги.
19. Основні властивості уваги.
20. Основні причини неуважності.

21. Поняття про уяву.
22. Види уяви. Фізіологічні основи процесів уяви.
23. Види та процеси уяви.
24. Поняття про воля та вольові процеси.
25. Вольові дії та їх характеристика.
26. Вольові якості особистості.
27. Поняття про емоції та почуття.
28. Види емоцій.
29. Форми переживання почуттів.
30. Вищі почуття.
31. Поняття про особистість. Теорії особистості.
32. Поняття про структуру особистості.
33. Поняття про темперамент.
34. Психологічна характеристика типів темпераменту.
35. Поняття про характер.
36. Провідні риси характеру.
37. Поняття про здібності. Характеристика здібностей.
38. Основні види здібностей.
39. Поняття про обдарованість, талант та геніальність.
40. Поняття психологічного стану.
41. Види психічних станів.
42. Поняття про стрес. Стадії стресу.

7.МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Опорний конспект лекцій
2. Методичні розробки до практичних занять.
3. Методичні розробки до виконання самостійної роботи студентів.
4. Орієнтовна тематика реферативних досліджень.
5. Ілюстративні матеріали.
6. Глосарій по дисципліні.
7. Питання до модульного контролю.
8. Питання до заліку

7.1. Навчально-методичні аудіо- і відеоматеріали, у т.ч. для студентів з інвалідністю

1. Психологія як наука: презентація. URL <https://naurok.com.ua/prezentaciya-psihologiya-yak-nauka-58031.html>
2. Психологія як наука: її предмет і завдання. : презентація. URL <https://vseosvita.ua/library/prezentacia-psihologia-ak-nauka-ii-predmet-i-osnovni-zavdannia-93807.html>
3. Мій світ психології: презентація. URL <http://www.myshared.ru/slide/1344075/>

4. Психології. URL : <https://prezi.com/rlxl2ripgxxt/presentation/>

Для інклюзивного навчання:

- методика диференційованого підходу до процесу навчання й оцінювання знань, умінь і здібностей здобувачів освіти з інвалідністю;
- дистанційні програми навчання для здобувачів освіти в із проблемами слуху і порушеннями опорно-рухового апарату.
- спеціалізовані комп'ютерні програми для навчання осіб з інвалідністю;
- забезпечення осіб із проблемами зору спеціальною літературою: книгами, підручниками, навчальними посібниками, журналами, надрукованими шрифтом Брайля та укрупненим шрифтом, і звуковими комп'ютерними програмами;
- наявність аудіовізуальних засобів навчання, спеціальної навчально-методичної літератури в електронному, друкованому, аудіовізуальному форматах для осіб з інвалідністю;
- дидактичні матеріали та засоби навчання осіб з інвалідністю для дистанційної та відкритої форм навчання.

7.2. Глосарій

(термінологічний словник)

Адаптація (від лат. adaptatio – пристосування) – процес і результат ефективної взаємодії особистості із середовищем, в результаті якого встановлюється відповідність між загальним рівнем найбільш актуальних на даний момент потреб особистості і наявним (перспективним) рівнем задоволення даних потреб, що визначає безупинний розвиток особистості.

Аффект – короткочасне, бурхливе переживання людини (гнів, лють, жах, відчай, раптова радість), що виникає, як правило, у відповідь на сильний подразник. У стані А. знижується здатність людини осмислювати значення своїх дій і керувати ними.

Відчай – психічний стан розпачу, безперспективності, зневіри людини у своїх можливостях, втрата позитивних надій щодо сучасного і майбутнього.

Відчуття – психічний процес, що полягає у відображенні мозком окремих властивостей та якостей предметів і явищ об'єктивного світу, а також станів організму при безпосередньому впливі подразників на відповідні органи чуттів.

«Воно» у теорії З. Фрейда безсвідома частина психіки, яка містить у собі біологічні вроджені інстинкти, потяги (сексуальні, агресивні).

Гнів – психічний стан людини, фізіологічним механізмом якого є домінування процесів збудження в корі головного мозку, викликаних певними негативними подразниками. У психічному плані Г. виявляється під час негативних емоційних станів, супроводжується послабленням волевого і розумового контролю над свідомістю і поведінкою.

Депресія – це зменшення психічної активності, що викликана перевтомою чи негативними психогенними впливами. Ознаками депресивного стану є відчай, пасивність поведінки, підвищений рівень тривожності, різке зниження

самооцінки, блокування життєвих перспектив.

Ейфорія – психологічний стан піднесеного настрою, що не виправданий реальністю, об'єктивними причинами. Е. називають також стан некритичного задоволення (безпричинна радість, безтурботність, надмірна веселість).

Екстраверсія (від лат. extra – назовні, versio – направляю) – спрямованість, в силу організації нервових процесів, відчуттів, переживань та інтересів індивіда, до зовнішнього світу. Осіб, для яких характерна екстраверсія, називають екстравертами.

Емоції – це особливий клас психічних процесів, пов'язаних з потребами і мотивами, які відображають у формі безпосередньо чуттєвих переживань значимість діючих на людину явищ і ситуацій.

Емпатія – осягнення емоційних станів іншої людини; психічний процес, який дає змогу зрозуміти переживання іншої людини (механізм пізнання); дія індивіда, що допомагає йому по-особливому вибудувати спілкування (особливий вид уваги до іншої людини); здібність властивість, здатність проникати в психічний стан іншої людини (характеристика людини, тобто емпатійність).

Ентузіазм – психічний стан великого піднесення, душевного пориву.

Ефект плацебо – зміни у фізіологічному чи психічному стані суб'єкта після прийняття плацебо-нейтральної речовини (таблетки), призначеної як сильнодіючий засіб.

Загальна психологія – вивчає ґрунтовні психологічні закономірності, формулює теоретичні засади та принципи психологічної науки, її понятійний і категоріальний апарати, систематизує і узагальнює емпіричний матеріал психологічних досліджень.

Зараження – психологічний вплив на особистість у процесі спілкування і взаємодії, який передає певні настрої, спонуки не через свідомість та інтелект, а через емоційну сферу. Під час психічного зараження передається емоційний стан від однієї особи до іншої на несвідомому рівні.

Здібності – це своєрідні властивості людини, її інтелекту, що виявляються в навчальній, трудовій, особливо науковій діяльності і є необхідною умовою її розвитку.

Ідеалізація – процес конструювання в уяві понять про об'єкти, які не існують у дійсності, але які мають певні прообрази в реальному світі.

Ідентифікація – в соціальній психології, уподібнення себе іншому.

Ідентифікація – процес ототожнення (уподібнення) себе з іншим індивідом або групою, основою якого є емоційний зв'язок; набуття, засвоєння цінностей, ролей, моральних якостей іншої людини, особливо батьків; копіювання суб'єктом думок, почуттів, дій іншої людини, яка є моделлю.

Індивідуальність – неповторне співвідношення особистих рис та особливостей людини (характер, темперамент, здібності, особливості протікання психічних процесів, сукупність почуттів тощо), що утворюють її своєрідність, відмінність від інших людей. І. – особлива і не схожа на інших людина в повноті її фізичних та духовних якостей.

Інтроверсія (від лат. intro – всередину, versio – повертати) – спрямованість, в силу організації нервових процесів, відчуттів, переживань та інтересів індивіда,

на свій власний внутрішній світ. Осіб, для яких характерна інтроверсія, називають інтровертами.

Інтуїція – пізнання на основі узагальненого ряду високоавтоматизованих розумових навичок.

Компетентність – це інтелектуально та особистісно зумовлена соціально-професійна життєдіяльність людини, що ґрунтується на знаннях

Компетенція – коло обов'язків, завдань та прав індивіда, які він може вирішувати.

Комунікбельність – риса особистості, здатність її до спілкування з іншими людьми, товариськість.

Конфлікт (з лат. conflictus – зіткнення) – особливий вид взаємодії, в основі якого лежать протилежні і несумісні цілі, інтереси, типи поведінки людей та соціальних груп, які супроводжуються негативними психологічними проявами.

Креативність – творчість, здатність до створення нового, оригінального. **Лабільність** – здатність до швидких змін. Л. характеризується здатністю м'язових і особливо нервових тканин відповідати на подразнення максимальною частотою імпульсів. Л. психічних станів означає їхню швидку зміну.

Маніпулювання (від лат. manipulatio – застосовувати маніпуляції, прийоми, дії) – вид психологічного впливу, спрямованого на неявне спонукання інших (іншого) до виконання визначених маніпулятором дій.

Мотив – спонукальна причина дій і вчинків людини.

Мотивація – сукупність мотивів, доказів для обґрунтування чогось, спонука до діяльності; мотивування.

Навіювання (сугестія) – психічний вплив однієї людини на іншу (прохання, наказ, переконання), що має на меті актуалізацію або зміну певних установок, ціннісних орієнтацій або вчинків людини, яка виступає об'єктом навіювання.

Настрій – загальний емоційний стан людини, що характеризує її життєвий тонус упродовж певного часу.

Натхнення – особливий стан людини, який характеризується піднесенням її творчих сил, активізацією всіх психічних процесів. Натхнення є однією з головних передумов процесу творчості.

Неврози – тимчасові функціональні розлади нервової діяльності.

Неприязнь – морально-психологічне почуття несприйняття людини людиною.

Особистість – це суб'єкт свідомої продуктивної діяльності та суспільної поведінки індивіда із соціально зумовленою системою вищих психічних властивостей, що формується і виявляється у самозмінній діяльності, спілкуванні, опосередковує, регулює взаємодію людини з довкіллям.

Пам'ять – пізнавальний психічний процес сприймання, запам'ятовування, збереження, відтворення і забування індивідом свого досвіду.

Паніка – відчуття страху, розгубленості, невпевненості індивіда або соціальної групи. В П. домінують неусвідомлювані прояви.

Переконання – усвідомлювані мотиви, які спонукають людину діяти відповідно до своїх поглядів і принципів; у педагогіці – метод виховання, який

передбачає цілеспрямований вплив на свідомість вихованця з метою формування в нього позитивних морально-психологічних рис, спонукання до суспільно-корисної діяльності або подолання негативної поведінки.

Песимізм – світосприйняття, пройняте зневірою в майбутньому, настроєм безнадії. Протилежне – оптимізм. Виникає внаслідок тривалого переживання безперспективності подальшого розвитку, марності зусиль особи.

Почуття – це специфічно людські, узагальнені, стійкі переживання ставлення до потреб, задоволення або незадоволення яких зумовлює позитивні або негативні емоції.

Прострація – психофізіологічний стан надзвичайно низької дієздатності – фізичної або нервово-психічної.

Психо (грец. *psyche* – розум, глузд) частина складних слів, що вказує на зв'язок з душею або розумом.

Психіка (гр. *psyche* – орган думок і суджень) – здатність людини думати, міркувати і хвилюватися; розумове життя, включаючи свідомі та несвідомі процеси; розум у своїй цілісності, на відміну від тіла.

Психоаналіз – метод дослідження змісту психічної діяльності, який ґрунтується на теорії Фрейда.

Психологія (гр. *psyche* і гр. *logos* – слово) – галузь науки, яка вивчає розумові та псих. процеси стосовно поведінки людей та тварин.

Психолог – вчений, фахівець з психології.

Психіатрія – розділ медицини, що вивчає психічні хвороби, їх виникнення, методи запобігання й лікування.

Психічні стани – психологічна характеристика особистості, що відбиває її порівняно тривалі душевні переживання.

Психотерапія (*ψυχή* – душа, *θεραπεία* «зцілення, лікування») – це науково обґрунтований та емпірично перевірений вид діяльності, що спрямований на допомогу людям, які потерпають від психічних, психосоматичних, соціальних проблем або страждання, та використовує психологічні інструменти.

Психіатр – лікар, фахівець з психіатрії.

Психоаналітик той, хто практикує психоаналіз.

Психоаналептик – такий, що має стимувальну дію на психічну діяльність.

Психологічна допомога – це вид допомоги, яку надає кваліфікований психолог людині чи групі людей в оптимізації психофізичних станів, пізнавальних процесів, поведінки, спілкування, реалізації та групової діяльності.

Психопрофілактика – методика природного народження дитини після психічного та фізичного тренування, спрямованого на ліквідацію болісних відчуттів, пов'язаних з вагітністю й пологами.

Радість – емоція, психічний стан підвищеної, позитивно забарвленої емоційної піднесеності.

Рефлекс – закономірна реакція організму на зміни зовнішнього чи внутрішнього середовища, здійснювана через центральну нервову систему у відповідь на подразнення рецепторів. Існують вроджені (безумовні) і набуті (умовні) рефлекси.

Рефлексія – у соціальній психології механізм усвідомлення індивідом чи

групою того, як їх насправді сприймають і оцінюють інші індивіди чи групи.

Самооцінка особистості – оцінка людиною своїх якостей, себе, рівня успішності власної діяльності, сприйняття своєї особи іншими людьми, виходячи з системи цінностей людини.

Самосвідомість – усвідомлення людиною себе самої як особистості: своєї діяльності як члена суспільства, стосунків з іншими людьми, рис характеру, власних дій та вчинків, їх мотивів, цілей, розумових, моральних, фізичних якостей тощо.

Самотність – психічний стан людини, який виявляється в дефіциті спілкування, ізоляваності від інших людей. Залишена наодинці з собою, людина відчуває ущербність, незручність, тугу. Проте певна міра усамітнення – необхідна умова формування самосвідомості людини.

Симпатія – почуття приязні, прихильності, доброзичливості до когось. Може виникати на ґрунті природної привабливості, єдності суспільних ідеалів, світоглядних і моральних позицій.

Соціометрія – методика дослідження системи неформальних стосунків в певній групі в певний момент її існування. В основі лежить вимірювання відносин симпатій – антипатій, прийняття – неприйняття людьми одне одного, прихильностей, уподобань стосовно один одного.

Сприймання – це психічний процес відображення людиною предметів і явищ у цілому, в сукупності всіх їх якостей і властивостей при безпосередньому їх впливі на органи чуттів; сукупність відчуттів.

Спрямованість – це система мотивів, що впливає на діяльність особистості, визначає її вибір, рівень самореалізації.

Страх – гостра негативна емоція, котра виникає в умовах біологічної чи соціальної загрози життю індивіда; має різні ступені інтенсивності: переляк, афект тощо.

Стрес – емоційний стан особистості, психічна перенапруга в гострій, загрозливій ситуації, що може сприяти шоківому стану; захисна реакція організму на будь-який збуджувальний фактор.

Сублімація – «перерозподіл психічної енергії». З точки зору психоаналізу психічна енергія неусвідомленого може сублімуватися, трансформуватися в енергію різних видів діяльності, які прийнятні для суспільства і людини (творчість, мистецтво, суспільна активність, трудова активність).

Темперамент – найголовніша характеристика нервової системи людини, що визначається інтенсивністю, швидкістю здійснення психічної діяльності, в емоційному тонусі життєдіяльності, сприйнятті індивідом зовнішніх подразників.

Тести (від англ. test – проба, випробування, дослідження) – в психології та педагогіці система питань чи завдань, що дозволяє здійснити тестове дослідження.

Тривожність – емоційний стан людини, який виникає в умовах ймовірних несподіваних ситуацій: як при відстроченні, затримці приємних ситуацій, так і при очікуванні неприємностей. Тривожний стан людини характеризується стурбованістю, побоюванням, тугою.

Умиротворення – стан спокою.

Упевненість – психічний стан людини, коли в неї сумніви зведені до мінімуму або й зовсім відсутні. У. будується на знанні, тісно пов'язана з переконанням, однак переконання має цілком визначену практичну спрямованість, воно спонукає людину здійснити те, у чому вона впевнена.

Установка – стан готовності до певної активності, спрямованої на задоволення тієї чи іншої потреби.

Утома – ослаблення сил від посиленої діяльності, напруження

Уява – процес створення людиною на основі досвіду образів об'єктів, яких вона ніколи не сприймала, своєрідна форма відображення людиною дійсності, в якій виявляється активний випереджальний характер пізнання нею світу.

Фантазія – процес створення людиною нових образів на основі пережитого. Суто людська психічна властивість, необхідний компонент творчої діяльності. Ф. тісно пов'язана з мрією і уявою. Може бути реалістичною і пустою, безмістовною. Здатність до фантазії – важлива умова творчості.

Фобії – нав'язливі страхи, які людина не в змозі переборювати.

Фрустрація – негативний стан організму, почуття, які виникають при блокуванні цілей, що їх особистість намагається досягнути, почуття розчарування, крах надії.

Характер – комплекс сталих психічних властивостей людини, що виявляються в її поведінці та діяльності, у ставленні до суспільства, до праці, до інших, до самої себе.

Хвилювання – емоційний психічний стан людини, зумовлений підвищеним збудженням нервової системи, перевантаженням її позитивними або негативними переживаннями.

Шизофренія – психічна хвороба, виявляється у своєрідних змінах психіки людини. Іноді виникає в період статевого дозрівання. Легкі й початкові форми Ш. піддаються лікуванню.

Щирість – відвертість, правдивість; морально-психологічна риса людини, протилежна лицемірству, вона характеризує не зміст діяльності і стосунків людини, а їх відповідність мотиву, емоційну безпосередність.

«Я» (ego) – в психоаналізі визначається як свідомість, розумна, раціональна частина психіки. «Я» формується під впливом суспільства, яке висуває свої вимоги до людини.

7.3.Рекомендована література

Основна:

1. Дуткевич Т. В. Загальна психологія. Теоретичний курс. К. Центр навчальної літератури, 2019. 388 с.
2. Колобич О. П. Загальна психологія. Навчально-методичний посібник. Львів, 2018. 172 с.
3. Психодіагностика та психокорекція посттравматичного стресового розладу : навчально-методичний посібник / за ред. М.Є. Чайковського. -К.: Університет «Україна», 2025. 218 с.
4. Педагогічна психологія: навчальний посібник./ Ж.М. Новікова. -

Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2022. 148 с.

5. Психологічний розвиток та формування особистості в онтогенезі: навчальний посібник для вищих навчальних закладів. / В.П. Пісоцький. – К.: КНТ, 2025. -144 с.
6. Психофізіологічна діагностика особистості: навч.-метод. посіб. / О.П. Вашук. – Одеса: Видавничий дім «Гельветика». 2025. -108 с.
7. Здоров'я дитини в сучасному інформаційному середовищі. Практична психологія. / Д.С. Максименко. К.: Центр учбової літератури, 2021. 224 с.
8. Психологія стресу та стресових розладів : навч. посіб. / О.Ю. Овчаренко. К.: Університет «Україна», 2023. 266 с.
9. Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи. Том 1: навч. посіб./ за ред. Н. Пророк. К.: Сварог, 2023. 208 с.
10. Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи. Том 2: навч. посіб./ за ред.Л. Малогулко. К.: Сварог, 2023. 240 с.
11. Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи. Том 3: навч. посіб./ за ред. Л. Гридковець. К.: Сварог, 2023. 236 с.

Допоміжна:

1. Варій М. Й., Терлецька Ю. М. Психологія. Підручник. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2017. 292 с.
2. Максименко С. Д. Загальна психологія : підручник. К. : Центр навчальної літератури. 2017. 272 с.
3. Психологія спілкування: навчальний посібник / Л. Г. Кайдалова, Л. В. Пляка, Н. В. Альохіна, В. С. Шаповалова. 2-ге вид., перероб. і допов. Х. : НФаУ, 2018. 140 с.
4. Скрипченко О. В., Долинська Л. В. Загальна психологія. Підручник. К.: ВИДАВНИЦТВО «КАРАВЕЛА», 2017. 464 с.

Статті викладача та здобувачів освіти

1. Кондратюк С.М. Вплив стресу на психічне здоров'я старшокласників. Сучасні тенденції спрямовані на збереження здоров'я людини. *Збірник наукових праць*. Харків, 2021. Випуск 2. С.180-183
2. Кондратюк С. М. Психологічні особливості переживання особистістю наслідків стресу. *Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій*. 2018. № 16. – С. 136-140.
3. Кондратюк С.М. Психологічні особливості переживання стресу в умовах війни "*Габітус / Habitus*" №56, 2023. С.159-163. <http://habitus.od.ua/journals/2023/56-2023/29.pdf>
4. Слободенюк О. О., Кондратюк С.М. Самоставлення особистості в юнацькому віці *Збірник наукових праць молодих вчених*. Хмельницький : ХІСТ, 2024. №9. с.168-174

Перелік періодичних видань

Найменування фахового періодичного видання	Роки надходження
Педагогічна освіта: теорія і практика. Психологія. Педагогіка	2021-2025
Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 12: Психологічні науки	2021-2025
Психологія і суспільство. Тематика: Соціальна, політична, практична психологія	2021-2025
Проблеми сучасної психології. Спільне видання Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка та Інституту психології ім. Г. С. Костюка	2021-2025
Освіта регіону: психологія, педагогіка, соціальна робота. Глухівський національний педагогічний університет імені О. Довженка	2021-2025

7.4. Інформаційні ресурси

1. Загальна психологія URL: http://pidruchniki.com/79874/psihologiya/zagalna_psihologiya.
2. Загальна психологія URL: http://pidruchniki.com/1584072016173/psihologiya/zagalna_psihologiya.
3. Основи практичної психології. URL: <http://www.soc.univ.kiev.ua/ru/library/osnovi-praktichnoyi-psihologiyi-vpanok-ttitarenko-nchepelieva-ta-inpidruchnik>.
4. ЗАКОНОДАВСТВО - Психологічна служба URL: <http://psyua.com.ua/index.php?lang=ua&page=legislation>.

Фахові періодичні видання України з дисципліни

1. Вісник Міжнародного економіко-гуманітарного університету імені академіка Степана Дем'янчука. Серія: Педагогіка та психологія. <https://journals.megu.rovno.ua/index.php/ped-psyh/conditions>
2. Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Психологія. <https://psych.vernadskyjournals.in.ua/psychinfo.pdf>
3. Габітус. <http://habitus.od.ua/authors-publication>
4. Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права. <https://chasopys-ppp.dp.ua/index.php/chasopys/authors>
5. Журнал сучасної психології. <https://journalsofznu.zp.ua/index.php/psych/to-authors>
6. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Психологія. <http://psy-visnyk.uzhnu.uz.ua/index.php/psy/conditions>
7. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 12: Психологічні науки

<https://npu.edu.ua/nauka/naukovi-zbirnyky/naukovi-chasopysy#seriia-12-psykholohiia>

8. Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом. Психологія. <https://journals.maup.com.ua/index.php/psychology/conditions>

9. Проблеми гуманітарних наук. Психологія. <https://journals.dspu.in.ua/index.php/psychology/conditions>

10. Психологічні студії. <http://journals.vnu.volyn.ua/index.php/psychology/for-authors>

11. Психологія та соціальна робота. <https://journals.onu.in.ua/index.php/psy/conditions>

Універсальні та спеціалізовані інформаційні системи і програмні продукти для опанування дисципліни

Програмне забезпечення	Призначення	Умови використання (вільний доступ в Інтернеті, згідно договору, придбані ліцензії тощо)
Moodle	Система управління навчанням (LMS), організація дистанційного та змішаного навчання, контроль знань	Вільний корпоративний доступ (open source)
Zoom	Онлайн-лекції, семінари, відеоконференції	Безкоштовна версія з обмеженнями / ліцензія
Coursera / EdX	Доступ до масових відкритих онлайн-курсів (МООС)	Вільний доступ (частково платні сертифікати)
Google Scholar	Наукова база для пошуку літератури, статей, досліджень	Вільний доступ
Scopus / Web of Science	Міжнародні наукометричні бази даних для дослідницької роботи	За ліцензією (передплата ЗВО)
Canva / Adobe Express	Створення презентацій, інфографік, візуальних матеріалів	Canva – freemium, Adobe – ліцензія
MS Office / LibreOffice	Текстові документи, таблиці, презентації	MS Office – ліцензія, LibreOffice – вільний доступ
SPSS Statistic	Статистичний аналіз первинних даних	Обмежений вільний доступ з подальшим придбанням ліцензії
Gemini, ChatGPT та ін.	Розрахунок вибірки, обчислення дизайну вибірки	Вільний доступ

8. МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Форми занять	Наявне матеріально-технічне забезпечення	Необхідне матеріально-технічне забезпечення
Лекція	кафедральний ноутбук	проектор, приміщення з доступом до Інтернету
Практичне заняття	наочні та роздаткові матеріали, переносна дошка з відривними листами паперу	спеціалізований кабінет № 45
Модульний контроль	Доступ до мережі Інтернет	Платформа MOODLE